

Naujienu Antroji Dalis

NR. 765

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

“AŠ TAU RANKĄ PADUODU, LIETUVI!”

Poezija, kultūrinės aktualijos Dailių Menų Klube

1965 m. gegužės 16 d. Dailių Menų Klubo susirinkimui pirmininkavo Alė Rūta. Vieta — Damulių vasarnamis - ūkelis šilalės vardu Los Angeles priemiestyje, sodrių žalumynų pavėsyje.

Svečiai: dail. J. Pautienius, kun. dr. Celičius, Mackialai.

Programos pradžioje Pranas Lembergas paskaitė eilėraščių: Mykolo Vaitkaus “Oremus”, “Baltosios lelijos”. Fausto Kiršos “Langas į sodą”, “Aš tau ranką paduodu, lietuvi!” Elenos Tumienės “Dykumos žydėjimas”, “Los Angeles pavasaris”. Bernardo Brazdžionio — trys dainos iš “Vaidilos Valiūno”. Ir du eilėraščių Prano Lembergo: “Motinai”, “Vakaras Palisades parke”.

Pasisakymai

Tuoj dėl paskaitytų eilėraščių pasisakyta. Ištraukos:

Bernardas Brazdžionis: Kiekvienas žmogus turi savo tembrą, balso išraišką, noutaiką, bet... beveik visų skaitytų kūryba atrodė panaši, lyg perleista per vienodų skylučių koštuvą. Skyrėsi tik Tumienė. Kodėl? — Nagi, kiti yra senosios poetų kartos vaikai (Vaitkus, Kirša, Brazdžionis, Lembergas). Jie turi lyg vieną atmosferą, jungiančią vieną ir tą pačią laikotarpio atmosferą. Skaitytuose buvo sunku sugauti stilius.

Baisiai blogai skaitydavo Sruoga, Putinas. Vaičiūnas skaitydavo savotiškai, tarmiškai, bet labai įsigyvendamas, suprasdamas pats save. Kaip buvo malonu klausytis Vaičiūno poezijos, jo kirčiavimų, sakysime žodyje “tylume”! Jis man (Brazdžioniu) kartą patarė: “Eidamas skaityti išmesk keletą čierkų. Publika lyg susėdę liūtai tave nori suėsti. Kai išsigeręs skaitai, nematai liūtų, tik eilutes”. Skaitydamas Aistis žodį tarsi išpeša iš nugarkaulio. O draugams geroje nuotaikoje pasakydavo: “Jūs nežinote, ką reiškia tas žodis, o aš jo žodynuose ieškojau tris savaites”!

Mes naujųjų ar jaunuųjų nemėgstame, bet turime sutikti su naujaisiais, norime ar ne. Vienas — kitas senesniųjų išsilauko aukštumoje laimės ar savo draugų pečiaus. (Suminėjo pavardę). Tasai yra labai pavėlavęs, jis atsilikęs. Gal ir mes apie save galvojame labai gerai. Ateis nauji laikai, ateis naujos pavidės ir mums, dabar dar nepamirštiems, gerai jei paliks nors labai nedaug, sakysime vieną apibendrinimo sakinį keiliems poetams.

Juozas Tininis: Kodėl modernioji poezija gimsta tam tikra-

me laikotarpyje? Laiko dvasia, mada ar kas?

...**Kun. dr. Celičius:** Ieškojimas naujų formų.

B. Brazdžionis: Mane vadino katalikišku trečiafrontininku. Augau Maironio, Putino, Sruogos, Jakšto ir kt. poezijoje. Pasisakau ką noriu pasisakyti. Kiekvienas laikotarpis turi skirtingą galvosėną.

Dana Mitkienė: Labai patiko paskutinis Lembergo eilėraščių, nors pageidautų jame daugiau romantikos.

Juozas Pautienius: Dailininkais darosi visi, nes jais dabar lengviausia pasidaryti. 5 milijonai mėgėjų dailininkų Amerikoje! Dailininkais skelbiasi našlės, pensininkai, daktarai, bedarbiai. Iš Lietuvos išbėgo apie 30 dailininkų, dabar yra apie 330. Kitose srityse lietuviai menininkai mažėja, dailėje nepaprastai auga.

Tikras kūrėjas turi ką pasakyti, nori ką pasakyti, moka pasakyti. Naujieji pasiėmė napoleoniškas kepure ir nori viską nušluoti kas buvo iki jų. Senose meno akademijose studentai mokydavosi 4—6 metus piešti žmogaus galvą. O dabar? Mūsų naujieji dailininkai taip sutaipautinėjo, kad negali atskirti tautybės. Bolševizmas siekia niveluoti tautybes. Ko siekia vadinami modernūs menininkai? Modernizme, ultra modernizme švedas, danas, vokietis visiškai suniveluoti. Aš esu nuosaukus modernistas. Leiskime jauniems reikštis, 99 jų gal suklys, bet gal 1 reprezentuos mūsų tautai pasaulyje. Paryžius vadovauja pasaulio menui kaip vadovavęs.

Bronius Budriūnas: Dabartinis meno stilius toks lengvas, kad prie sofos gali pasirinkti paveikslą, kurį dailininkas nupaisė per dieną ar dvi. Dabar mense nėra didelių reikalavimų. Paprastumas atsirado ar tik ne nuo bolševikų laikų, šaukusių rengtis ko paprasčiau ir bus gerai. Vakar Los Angeles lietuviai turėjo šaunų balių, o ten matėsi jaunuolių, atėjusių su megztukais, iš po kurių kyšojo marškėniai, gi jie šoko su balinėmis sukniomis pasipuošusiomis damomis. Laisvumas eina iki primityvumo. Jei kas parašė, nupaisė kitaip — tuoj puola kritikuoti. Lengva rašyti poeziją be rimu. Į meną stengiasi išeiti žmonės, neturintieji talento, nenorintieji dirbti.

Kun. dr. Celičius: Dvasios išraiškos apimtis yra kultūra. Kai kas gal ieško paprastumo, kas ypač ryškų dabartinėje architektūroje, palyginus su rene-

(Nukelta į 7 psl.)

VYT. KASIULIS

Naturmorfai

(Iš parodos Čiurlionio galerijoje)

M. SNARIENĖ

VIEN PROPAGANDOS NEPAKANKA

(Tėsinys)

Jei mokyti niekad nevelu, kaip primena O. A., tatau yra teisinga visų pirma ta prasme, kad žmogus ligi pat savo amžiaus pabaigos sužino ir patiria vis daugiau to, ko anksčiau nežinojo ar nesuprato. Tačiau, kalbant apie auklėybą, svarbu ne tik žinojimas, bet ir jo pritaikymo gyvenime galimybės, ir sugebėjimas jomis pasinaudoti, o tam reikia ir laiko ir mankštos. Jauniems tėvams pradėti mokyti, o ypač auklėti tada, kai jie jau prispirti auklėti kitus (savo vaikus), — reikalas jau gerokai pavėluotas: jie bus likę ne tik neapšviesti ir nepasiruošę, bet neretai jau ir blogų įtakų paveikti ir spėję net negeistinių įpročių įsigyti. Tačiau O. A. mieliau atrodo linkusi auklėti jaunas motinas, negu dar janesnes mokines.

Šioje vietoje derėtų dar prisiminti dabar labai madingą visokių vertybių perversinimą. Žmogaus gyvenimo kelias išsidėsto trimis pagrindiniais žingsniais: iš nesąmoningos kūdikystės į šeimos aplinką, iš šeimos į mokyklą ir iš čia — į visuomenę. Todėl, jei vaikas ir vėliau jaunuolis šioje kelionėje bus vis priešingų vėjų blaškomas, jis niekad nepajėgs išsikapstyti iš vertybių perversinimo turgavietės ribų ir niekad negalės justis vidinės darnos.

Iš eilės perkartinėdama mano mintis, O. A. toliau aiškina, kad, gyvenant švenčių nuotaikomis mano straipsnis apie protą ir jausmus labiausiai esą jai kritęs į akis. Kad minėtas rašinys atkreipė O. A-nės dėmesį, man rodos, kaltas ne jo menamas są-

ryšis su Kalėdomis, bet greičiausia dėlto, kad pasijuto pakibirkštytas Alvudas, nuolat linksnioją jausmus, o aš išdrįsau pabrėžti dar proto ir valios reikšmę. Čia O. A. tikro žinovo svoriu man atkerta, kad, girdi, atsakymas jau net be svyravimų prašosi pats, — štai tas atsakas: “Protas be jausmų, kaip motoras be kuro. Ne protas praneša žmogui, kad jis yra alkanas, bet alkis pasibeldžia į protą, kad reikia pasisotinti”.

Gyvenime taip jau yra, kad mums nuolat tenka belstis į viršininko duris, o ne jis landžioja pas savo raštininkus ir referentus. Ir šiuo atveju panašiai: jei tas alkis į protą nepasibelstų, tai alkanasis ir nesuvoktų, kad jam reik pasisotinti ir nusibadavęs vis tiek galų gautų. Bet kaip gi tada gyvūliams? Jei sutiksime, kad šie proto neturi, tai kur jiems alkis “pasibeldžia”, kai ateina laikas paėsti? O žmogus, kurio protas sutrikęs, laikomas bepročiu, taip pat juk jaučia alkį, skausmą ir t. t. Rašė ja čia bus supainiojusi žmogiškuosius jausmus su pojūčiais ar instinktais, kuriais gamta yra apdovanojusi ir žemesniuosius gyvūnus. Juslių centrų, esančių smegenyse, nereiktų painioti su protavimo galia, priklausanti tik žmogui.

“Kas skatina kūrybą, jei ne emocijos - jausmai?” — klausia O. A. Žinoma, žadina, tačiau, jei, pasak rašėjos, alkis ir nuovargis turi pirma kreiptis į protą, kad suvoktų pasisotinimo reikalą, juo labiau kūryba be proto pagalbos neišsiverstų, ypač dabar, kai naujovinė kūryba krypsta į “filosofines gel-

mes ir platumas". Vėlgi kūrėjas gali būti ir neretai būna nedarinių jausmų žmogus, tačiau, būdamas bepročiu, vargu ką galėtų sukurti.

Vadovaudamasi "paskutiniu mokslo žodžiu", O. A. yra linkusi protą tapatinti su jausmais: "Kad protas nėra smegenų darbas, lieka neišaiškinta, kas yra protas. Gal ir jis priklauso jausmų sričiai. Ir Kristui gimstant, angelai giedojo ne ramybė protingiesiems, bet ramybė geros valios žmonėms. Gera valia taip pat yra jausmų darbas", samprotauja O. A. Išėitų, kad jausmų darną ne tik alvudiečiai, bet ir angelai prieš porą tūkstančių metų jau yra skelbę.

Daugeliui dalykų dar trūksta aiškios ir tikslios aptarties, ne tik atsakant, kas yra protas. O kas pagaliau yra jausmai? Ar O. Alg-nė galėtų tiksliai apibrėžti? Ne taip juk ir svarbu žinoti, kas yra protas. Svarbiausia, kad protavimo galia žmoguje yra, ir jis tą buvimą aiškiai jaučia. Žinoma, jausmus, valią ir protą galima maišyti kartu, skirstyti, kaip kam patinka, ar perstalinėti vietomis, ypač kad šitos psichinės galios yra neapčiuopiami reiškiniai, suvokiami tik žmogaus sąrangos (konstitucijos) ribose, negalint juos sugauti atskirai ir suvartyti į laboratorinius vamzdelius.

Žmogaus dvasinis pasaulis yra taip glaudžiai susijęs su jo kūniškumu (fiziologija), kad, tik stebint išvirsinius poreikius, yra įmanoma sekti ir suvokti dvasinę sąrangą. Atskiros mokslo šakos — psichologija, logika ar filosofija (gnosologine prasme) tuos reiškinius nagrinėja ir aiškina, tik dėlto, kad jie ne vienu laiku pasireiškia ar yra skirtingos paskirties. Pagal O. A. išėitų, kad dabar, paastrėjus socialumo reikalui, mokslas pagaliau nutaręs tas psichines žmogaus galias sujungti, lyg tas "mokslas" būtų išsigandęs proto pirmenybės, kad šis nepakenktų socialiam bendravimui. Bet gyvenime vyksta atvirkščiai: kai tik protas nustoja valdęs žmogaus veiksmus, asmuo turi būti iš visuomenės išskirtas (izoliuotas).

Tačiau viena yra tikra, kad mes proto, nepaisant, iš kur jis bekiltų, iš smegenų ar iš kur kitur, veikimą ar darbą jaučiame atskirai ir aiškiai. Šitą patvirtina ir vad. naujasis mokslo žodis. Š. m. Naujiųjų kultūrinio priedo 748—jo N-rjo, "Psichologijos Patarėjo" skyriuje, kuris, kaip skelbiama, "paremtas pedagogų, psichologų, mokslininkų tyrinėjimų duomenimis", skaitome: "Gyd. Bakwin perspėjo, kad netvirtintume, jog savo vaiką gali žudyti tik bepročiai tėvai. Jis tvirtina, kad savo vaiko žudytojai tėvai esti jauni, nesergą proto ligomis, neatsilikusieji proto išsivystymu ir ne alkoholikai. Tokie žmogžudžiai tėvai, pagal Bakwin, esti jausmais nesveiki ypatingo tipo asmenys". Tad paties Alvudo parinktas (ar pacituotas) daktaras Harry Bakwin aiškiai skiria protą ir jo nesveikatą nuo

Dainininkė Judy Garland Santa Monica, Cal., teisme gavo perskyras su trečiuoju savo vyru Sid Luft. Paveiksle matome dainininkę, išėinančią iš teismo rūmų.

jausmų ir jų nedarnos. Nesu- prantama, kodėl O. A-nė būtinai užsigėdė protą painioti su jausmais (negi ji minėtą daktarą laikytų nepakankamai naujoviniu žmogumi?).

Trijų dvasių galių pasireiškimus saikinas (normalus) žmogus aiškiai pats savyje suvokia: skiria, kada veikia jo protas (mąstant, sprendžiant, darant išvadas); supranta, kai jį valdo ir neša jausmai, taip pat save sugauna, kai jam trūksta valios atsispirti prieš blogį ar silpnbę. Auklėjant jaunimą, taipgi vykdomas trejopas poveikis. Jei šias galias paversime jausmais, tai, logiškai mąstant, tampa neįmanoma nei pati jausmų darnos galimybė, nes, jeigu jausmai (= protas = valia = jausmai) yra pakrikę, tai kuri tada žmogaus dvasinė galia pajėgtų juos sutvarkyti, suderinti? Netvarka pakrikimo nesutvarkys ir beprasmis būtų skatinimas sveikėti jausmais. Bet kadangi minėtos galios nėra suplaktos, tai viena jų pajėgia veikti kitą, pav. valia gali tvarkyti mūsų jausmus, juk sakoma "suimti save į rankas".

Mano nuomone, žmonės dažniausiai kenčia dėl valios silpnumo. Šitą aiškiai parodo ir patarimo prašą daktaro Adomavičiaus paklausėjai laikraštyje. Jie supranta, kad rūkymas ar gėrimas yra žalingas jų sveikatai, bet nepajėgia susilaikyti, suimti save nagan. Nors žodis "valia" alvudiniuose rašiniuose vis dar vengiamas minėti, bet O. A-nė jau sutinka su jos buvimu, nes Kristui gimstant, ją giedodami minėję angelai. Matyt, ir jie laikėsi "senoviškos" sampratos: gera valia gali sutramdyti blogus jausmus.

Tačiau, naujovę atstovaujant ir skleidžiant "šiandieninę šviesą", vargu tikėtų įrodinėjimo pagrindų žvejoti Evangelijoje, juoba, kad nepripažįstą valios buvimo ir proto pažinimo nesidomi ne tik angelais, giedojusiais Kalėdų naktį, bet ir apskritai Dievo buvimu. Freudas ir jo šalininkai pažinimą laiko tik jauslių padaru, taip pat jis atmeta valią ir jos laisvės galimybę, o mūsų psichiniai reiškiniai pagal jį nepriklauso jokiam dvasiniam pradui, bet yra biocheminių vyksmų pasėkos. Jo filosofija, anot dr. A. Gylio, yra prie-

šinga katalikiškai doktrinai. Tad tokiems "adeptams", kokiais save laiko alvudiečiai, kažin ar būtų pakeliui su freudinkais, nors šiųjų pažiūros dabar yra madingos. Kad šių dienų pedagogika labiau pabrėžia jausmus, nutylėdama protą ir valią, kaip tik parodo, kad ir auklėjimas, kaip ir visos mokslo ir meno apraiškos, yra paveiktos lygstamumo (reliatyvumo) dvasios. Gyvenimo sampratoj, kur žmogus aplinkybių vergas ir kur jo svarbiausias siekimas yra prisitaikymas aplinkai, kuri apsprendžia ir įtaigoja jo veiksmus, o vertybes jis pats pasirenka savo noru, skoniui ir nuožiūrai, — aišku, kad protas nebūtinai turi pirmauti. Su tokiomis pažiūromis liet. visuomenė jau seniai supažindinta. 1962 m. "Aidų" Nr. 9 rašiny "Intelektas podukros kely" A. Musteikis dėsto: "Anksčiau mokytojai buvo žinojimo sargai, jų žinojimas buvo aristokratiškas, šventas. Jie ne tiek platino žinias, kiek stengėsi išlaikyti gryną kultūros palikimą... Mūsų laikų mokytojai iškyla kaip specialistai, ir jų žinojimas yra pasaulietiškas, praktiškas, ir ribotas švietimas tampa kiekvienam atviras, net privalomas. Betgi mokytojai nebeturi savo pirmatų autoriteto ir savo studentus privalo sudominti, patraukti, griebdamiesi juokdario bei aktorijos metodų. Jie ne tiek moko, kiek informuoja... James ir Dewey instrumentalizmas ir pragmatizmas filosofikai pagrindė bei atbaidė žmogaus prisitaikymą aplinkai ir įjungimą į savo visuomenę. Tuo būdu ir mokyklos tradicinė paskirtis perteikti naujosios kartoms amžiais kauptas vertybes buvo žymiai pakirsta. Freudas ir jo pasekėjai modernią mokyklą pastūmėjo į pasamone, irracionalizmą, seksualinius instinktus ir t. t. . . tai tiesioginiai ir netiesioginiai degradavo intelektą, arba jį padarė podukra savuose žinojimo rėmuose".

Štai dėlko, pasak O. A., dabar lieka neišaiškinta, kas yra protas. Mano nuomone, protas yra tuo pačiu, kuo ir anksčiau jis yra buvęs, tik dabar jam lyg ir pareiškiamas nepasitikėjimas. Dviejų praėjusių karų su jų pasėkomis ir trečio būsimojo nuolatinės baimės išvargintas žmogus, pasijuto nesaugus, viskuo nusivylęs, abejojęs ir pasimėgęs. Dėmesys dabar labiau nukryps į dvasios reiškinį gydymą, negu į mokymą, atitinkamai psichijatrai dabar tapo madingesniu už mokytoją ir auklėtoją. Tačiau šitai nebūtinai reiškia naują atradimą mūsų dvasinių pajėgų srityje, o tik dėmesingą atsikreipimą į vieną psichinės sąrangos apraišką — jausmus. Kai psichijatrai nebepajėgia sumažinti savo pacientų gausybės, tai proto autoritetas atrodo neišvengiamai ir vėl turės atsistoti į savo pirmąją sostą.

Tačiau O. A-nė pasijuto lyg įpareigota jausmų "atradimu" mane prigriebti. Ji rašo: "Gi toks terminas, kaip "jausmų darną" labai nepatinka M. Šna-

Juozas Šmotelis

ŽEMAIČIU ESU GIMĘS

Žemaičiu aš esu gimęs ir lietuviu stengiausi būti. Rūpėjo, kad mano širdy ir sąmonėje ir minty tautine ugnele negestų.

Rūpėjo susipratimas, spausdintas žodis, sveikata, tiesos pažinimas, siekimas laimės... ir mergelės.

Rūpėjo sąžinės laisvė, padorus gyvenimas, veikimas tarp laisvų žmonių, šeimos reikalai, tikybos dalykų supratimas, linksmos valandėlės su draugais, istorijos pažinimas ir laisvė žodžio bei rašto.

Rūpėjo kalbos dalykai, ugdymas kultūros savyje ir tarp savųjų, laisvė tikėti ir netikėti, knygos bei laikraščiai, darbas doleriui pelnyti, namai, geresnės darbo sąlygos darbininkams, laisva ir nepriklausoma Lietuva ir visuomenės reikalai, iš dalies.

Žemaičiu aš esu gimęs ir lietuviu stengiausi būti. Ar man pavyko? Ar nepavyko? — nežinau.

rieni. Jai primena stygų derinimą".

Šie klausimai, apie kuriuos esu priversta šnekėti dar kartą, anaipol nėra panašūs į kokią pasirinktiną dalyką. Čia netiktų sakyti, kas man patinka ir kas labai "nepatinka". Bet kokia sąvoka (terminas) negali būti mūsų pomėgio dalyku, būdama tik sąvoka; svarbu, ką tas žodis ar posakis reiškia, kas norima juo pasakyti. Todėl aš ir teigiau, kad nuolatinis, primygtinis "jasmų darnos" posakio kartojimas jausmų žmonėms nesutvarkys. Juos reikia derinti tolydžio, pradendant namie, toliau mokykloje ir už jos. Atseit, jausmų tvarkymas nevyksta taip greit ir paprastai, kaip stygų suderinimas.

O. A-nė šioj vietoj visai be reikalo savo įpratimu griebėsi pamokymo, užpylė parinktų žodžių saują, kol pagaliau vėl, kur buvus kur nebuvus, atsirėmė į Alvudą ir, žinoma, d-rą Ad-čią: "Nėra abejonės, kad pilnutinis žmogus bus ir geras tautietis, kaip teigia dr. Ad-čius, su kuo autorė nesutinka".

Aš mielai sutikčiau — juk esu rašiusi, kad man patinka tokia d-ro Ad. pažiūra. Tik, deja, gyvenimas rodo kitokią tiesą: nors ir suderinti jausmai, ne visada būna lietuviški. Čia negaliu neatkreipti dėmesio ir į tai, kad O. A-nė vieton "jausmų darnos" dabar jau šneka apie "pilnutinį žmogų". Tapatybės, man rodos, čia nėra. Kai nuolat maišomos, kaitaliojamos sąvokos, beveik neįmanoma susiprasti ir susišne-

kėti. Man jausmų darba reikėtų išlyginto būdo išauklėtą žmogų, bet vargu jau ir tokį asmenį būtų galima vadinti pilnutiniu žmogumi. Tur būt, dar trūktų išsimokslinimo, o gal dar ir kūrybingumo. Dar daugiau; pvz., išauklėtą ir darniajasmį liberalą toks pat tikintysis (geras katalikas) vargu norės laikyti pilnutiniu žmogumi. Tad visiškai pilnybei pasiekti tik jausmų darnos dar toli gražu nepakanka. Visapusiška pilnatvė galėtų būti tik žmoniškumo idealas.

Ligi šiol protą rikiavusi į jausmų tarpą, O. A-nė išauklėjimui pabrėžti staiga stvėrėsi net "aukšto intelekto" sąvokos. Girdi, be jo (intelekto) ir dvasios kilnumo žmogaus auklėjimas bus išviršinis. Apskritai, man rodos, jei kas yra auklėjamas, tam stengiamasi įkvėpti ir dvasios kilnumo. Šiaip jau auklėjimui aukštas intelektas nebūtinai, čia daug svarbiau išlygintas būdas, savitvarda ir geri papročiai. Gali būti žmogus didžiai mokytas ("intelektininkas"), bet grubus stačiocas, net ir nemandagus. Pavyzdžių kiekvienam teikia patirtis. Tokių dabar neretai pasitaiko jaunųjų šviesuolių tarpe.

Kurį tik gabalėlį, iš mano rašinio išsipešusi, O. A-nė nagrinėja, kiekvieno jų mintį stengiasi aiškinti savaip, kreipia tolyn nuo tiesos: "M. Šnarienė Lietuvoje ir Europoje "išlygintų jausmų ir darnios būsenos asmenį" vadina išauklėtu žmogumi, bet atmeta mandagumą, kaip galintį būti tik išviršine išraiška". Todėl O. A-nei neaišku, kaip, girdi, išauklėtas galėtų nereikštis (tur būt, nesireikšti?) mandagumu. Argi tik aš viena lygiajasmį žmogų vadinau išauklėtu, įdomu, kaip

tokį asmenį yra vadina pati O. A-nė? Juk jausmų darba tasyk dar nebuvo garsinama. Netiesa, būk aš atmetanti mandagumą. Aš tik pabrėžiau, kad mandagumuos praecities "didžiuosius" dabar minėti? Juos reiktų palikti konservatoriams sekti. Šiuo atveju alvudiečiams ar ne kur kas geriau tiktų dabarties pavyzdžiai, ypač kai vadinam. savosios mintys dėstomos "gyvenamojo laiko dvasioje". O jei ir anie praecitininkai to paties siekė ir mokė, ko ir alvudiečiai, tai kuo dabar šiųjų šūkiu išskirtinesni?

Supažindinusi skaitytojus su mokslo naujienomis, mano kritikė savo propagandinio rašinio pabaigoje dar pasidžiaugė, kad su mokslo pažanga esą atsiradę kitaip reiškiamų sąvokų ir naujų žodžių.

Kaip tik dėl tų "kitaip reiškiamas ne tas pats, kas išauklėjimas. Suprantama, išauklėtas žmogus bus ir mandagus, bet mandagus nebūtinai jau bus ir išauklėtas. Mandagumas yra išviršinis nudailinimas (apsliffavimas), išmokstant manierų, o auklėjimas jau bus asmenybės ugdymas, būdo kūrimas. Išauklėjimą žmogus jaučia iš vidaus, jis yra asmenybės dalis, iš mažens išplėtotą ypatybę. Tuo tarpu mandagumo taisyklių laikomasi, kad reikia laikytis, gyvenant tarp žmonių, bendruomenėje, kaip turi pvz., paisyti eismo taisyklių, vengdamas pakliūti po ratais ar į policijos rankas. Kartais neišauklėti ir visai neauklėti žmonės laikosi net perdėto mandamugo, ypač kai šituo norima ko pasiekti ar kam įsiteikti. Santykiaudamas su kitais žmonėmis, asmuo laikosi tam tikrų nustatytų taisyklių, bet namie, savųjų tarpe, tas pats žmogus gali būti visiškai kitoks. Pavyzdžių kiekvienam netrūksta. Šiokio tokio mandagumo galima išmokyti net gyvulius — pvz. — šunis, kates.

Pagaliau O. A-nė prieina prie paskutinio mano rašiniui taikomo priekaišto. Mat, esu priminusi, kad jausmų darnos siekia kiekvienas auklėjimas, kad dr. Ad. nieko nauja šiuo atveju neatrada. Šiaip teigdama ir aš esą jokios naujienos nepasakiusi, nes esą visuotinai žinoma, kad visais amžiais "didieji protai, filosofai, pasišventėliai" ir visa eilė kitų mokė ir kovojo už tobulesnį žmogų, gėrį ir tiesą. Ir net esą antras Kristus žemėn atėjęs nieko nauja nepasakytų.

Tačiau aš ir neketinau ką nors nauja skelbti, nei vaikų nei tėvų auklėti, nei jų jausmų derinti nesu užsimojusi, o tik sakiau ir

dabar tuo tikiu, kad jausmų išlyginimas yra pedagoginis tikslas, o ne pats kelias tai darnai siekti. Sąvoka, kad ir kaip būtų naujoviška ar madinga, negali atstoti nei pasiruošimo nei metodo nei paties auklėto darbo. Propaganda — tai ne auklėjimas!

Taip pat nesigarsinu naujovę skleidžianti ir "nekasdieniškus obalsius" skelbianti. O. A-nė, dar savo straipsnio neįpusėjusi, rašė: "Kad toks, kuris ne iš praecities semiasi stiprybės bei išminties, tik iš dabarties gyvenimo apraiškų — toks pasidaro rakštis lietuvių konservatorių akyse". Įdomu, kad O. A-nei dabar prireikė net "didžiųjų protų ir filosofų". Gėriui ir tiesai skelbti pagal alvudininkus juk pakaktų tik darniajasmų! Jei iš praecities stiprybės ir išminties semtis nenorima, kam jų sąvokų" įvairiopo supratimo ir kyla mūsiškių tarpe nemažai painiavos ir nesusigaudymo, ypač kalbant apie pažangą ir kultūrą. O svetimus žodžius ir ištus posakius be atodairos stvarstant, žudyte žudoma mūsų vargšė kalba — tuo būdu sąmoningai smukdomas savo kultūros pagrindas.

(Pabaiga)

Prancūzijos dainuojanti artistė Sheila pasisiuva paveiksle matomus laisvalaikio drabužius. Pramonininkai nori, kad ji leistų savo megztinuką ir kelnaites pagaminti kitoms moterims.

AUKOKITE
NAUJIENU
MAŠINU FONDUI

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding	Manhattan Fire & Marine
American Indemnity	Mercury Mutual
Casualty Mutual	Monarch
Fidelity & Deposit	National Union
Fire and Casualty of Conn.	New York Fire
Gibraltar Insurance	Security Insurance
The Hanover	United States Fire
Highway Insurance	Universal Insurance
The Home	Western Fire & Casualty
Interstate	California Life
LaSalle Casualty	

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Patį žinomaisia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• NEW YORK, N. Y. 10011 — 108 West 14th St.	CH 3-3005
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1573
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	ES 2-4685
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	RI 3-0440
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	FO 3-8569
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	BI 3-1797
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	LO 2-1446
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	MU 4-4619
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	GR 2-6387
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	PO 5-5892
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	FI 6-1571
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	PL 6-6766
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	SW 8-2868
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave.	GR 6-2781

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 29, 1965

DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PRODUKTŲ PASIRINKIMUI DABAR

Siųskite pinigus į USSR
Tegu jūsų mylimieji patys
pasirenka.

PILNAI GARANTUOTA. TURI
BANKU DEPARTAMENTO LEI-
DIMA IR APDRAUSTA IKI
\$20,000.00.

Mūsų firma yra VIENINTELĖ, kuri
visada siuntėjui persiunčia gavėjo
pasirašytą KVITA. Pristatoma per
2 savaites. Jokių atskaitymų.

Vertė: 9 rubliai už \$10.00.
Persiuntimas: iki \$30.00 — \$2.75,
virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad St. Newark, N. J.
Prašykite katalogų
angliškai arba lietuviškai.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St., New York
MU 9-0598

Isteigta 1945 m.
Atidara kasdien 9—5:30;
Seštadieniais 9—12:30.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

mūsų žingsniai

LEIDŽIA: SANTARA - ŠVIESA ♦ REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS CHICAGOJ

Medžiagą siūsti: Daliai Bylaitienei, 6949 So. California Ave., Chicago, Ill. 60629

8 METAI

1965

NR. 3 (202)

Lietuvių stygų kvarteto 1-sis koncertas

Reikšmingas įvykis Chicagos lietuvių kultūriname gyvenime buvo pirmasis lietuvių stygų kvarteto pasirodymas. Šalia visų kitų meno apraiškų, muziką iki šiol atstovavo pavieniai rečitalistai, retai atsilankę iš kitų vietovių.

Santaros — šviesos š. m. gegužės 9 d. surengta muzikinė popietė dvelktelejo nauju švietimu ir rimtimi. Kvarteto dalyviai, visi mums pažįstami instrumentalistai dar iš Lietuvos. Išeivijoje nei vienas iš jų nepadėjo savo instrumento archyvan ir negyveno vien "senų, gražių" dienų prisiminimais. Nors techniškai tobulėjimui gal ir visiems nebuvo sąlygų, tačiau ryžtas išsilaikyti brandume yra aiškus ir tikras.

Kamerinė muzika lietuviuose yra reta ir vis dar nepriaugusi. Jos klausytojas turi būti pakankamai muzikiniai išsilavinę, kad sugebėtų pajusti ir suprasti ne tik kūrinį, bet ir atlikėjus. Todėl ypatingai sveikinimi popietės rengėjai, kuriems, neabejotinai, svarbesnis buvo geras kultūrinis įvykis, nei materialinis pelnas ar visuotinis populiarumas. Panašaus aukštesnio meninio lygio parengimai visuomet grąšina nuostoliumu, ir tik drąsesni pasiryžėliai lei-

džiasi rizikon. Tačiau beveik visi mūsų kultūriniai pakilėjimai rėmėsi panašia rizika, ir tik dėka jos mes turėjome didesnių meninių laimėjimų.

Nežiūrint, kad kamerinė muzika yra beveik naujiena lietuviškoje išeivijoje, kvartetas su traukė nuostabiai gražų būrį klausytojų. Ypatingai maloni ir kultūringa aplinka — australiečių grafikos prieglobstyje, suteikė klausytojui tikrai šventišką nuotaiką, kuri, deja, vis dar yra retoka mūsų parengimuose.

Tikėkimės, kad lietuvių stygų kvartetas, taip gražiai Santaros-Šviesos pristatytas, ir ateityje bus mums akstinu šviesesnių meninių prošvaisčių ieškojime, o pats tęs ir stiprins rimtai pradėtą darbą.

Lietuvių stygų kvartetą sudaro: Povilas Matiukas — 1-as smuikas, Alfonsas Paukštys — 2-as smuikas, Vytautas Jančys — viola ir Petras Armonas — violončelė.

Pirmame pasirodyme kvartetas atliko Mozarto kvartetą Nr. 1, D-Dur, Vytauto Jančio stygų kvartetą A-Dur, ir Anton Dvorak, kvartetą F-Dur, Op. 96. Didžiam klausytojų nusivylimui jokio "encore" nebuvo, nors jis buvo prašomas ir beveik reikalaujamas... D. B.

Smuikininkas V. Jančys, kurio kūrinys buvo išpildytas Lietuvių Stygų Kvarteto.
Nuotrauka P. Petručio

Svetimų kalbų reikalas Jungtinėse Amerikos Valstybėse

Tuoj po antrojo pasaulinio karo Amerikoje suprasta reikalas mokytis svetimų kalbų: reikia su kaimynu bendrauti, reikia priešą pažinti. Tad skubiai imtasi dėstyti ispanų, prancūzų, rusų, kiniečių, japonų ir net kitas "kritiškąsias" kalbas ne tik universitetuose, bet ir vidurinėse ir net pradžios mokyklose. Vienas iš įdomiausių mūsų laikų išradimas — kalbos laboratorijos — imta įrengti visur, kur tik lėšos leido. Pasipylė straipsniai spaudoje, raginimai gyvu žodžiu. Jaunimas tuoj atsiliepė į šį mados reikalavimą.

Betgi netrukus statistika ėmė rodyti nemalonius rezultatus: štai viename didžiajame universitete rudens semestru rusų kalbos mokyti puolė 400 studentų, bet pavasarį iš jų beliko tik 40, o antrų metų kursą baigė vos 4. Panašus entuziazmo kritimas pastebimas kitose mokyklose ir kitų kalbų požiūriu.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MAY 29, 1965

Kodėl? Priežastys yra keletos. Nesant šitame krašte centralizuotos švietimo įstaigos, neorganizuotos ir panaudojimas žmonių, mokančių svetimas kalbas. Ne vienas, idėjęs nemaža darbo bei pinigų ir pramokęs kurią svetimą kalbą negalėjo savo žinių praktiškai pritaikyti, o po kelerių metų jau ir pamiršką mokėjęs. Pastarųjų dešimtmecių bendra Amerikos mokyklų kryptis neapsunkinti vaikų mokslo medžiaga, mokytiis žaidžiant, ypač kreipti dėmesį, kaip sau gyvenimą padaryti lengvesnį ir malonesnį, išugdė tik lingvinius ir hedonistus. Daugelis jaunų žmonių neišmoksta rimtai dirbti: susidūrę su pirmu sunkumu, nebando jo nugalėti, apleidžia dalyką. Jie neišmoksta bendrai gramatikos pagrindų, nemoka ir anglų kalbos gramatikos. Pradėjęs mokytis svetimos kalbos, nes tai pasidarė privaloma, studentas kapituliuoja susidūręs su tokiais terminais, kaip papildinys, dalyvis. Jis neįsijaučia gyvo reikalo vargti, re-

tam svetima literatūra yra įdomi, retam ir reikalas mokėti kitų tautų kalbas tesuprantamas.

Švietimo vadovybės griebėsi reikalą tvarkyti. Pakeltas anglų kalbos mokėjimo reikalavimas mokyklose, palengvėle reformuojamos programos. Norint gelbėti padėtį griebėsi naujo metodo. Juk vaikas mokosi motinos kalbos iš klausos, be gramatikos — kodėl ir suaugęs negali svetimos kalbos taip pat mokytis? Ėmė vyruoti šūkis: vien audio - vizualinis metodas yra racionalus! Mestasi į ekstremą: gramatika visai išguita iš sylaubusų. Tegu mokytoja atstoja laboratorijos su tobula tarsena užrekorduotais pratimais, tegu filmai papildo akustinius išspūdzius! Per keletą pradžios mėnesių, per visą semestrą — nereikia nei knygos, nei pieštuko — tegu mokiniai tik klauso ir kartoja, klauso ir kartoja...

Netrukus praktika ėmė rodyti kaip šis naujas metodas atliepia studentams. Kalbų laboratorijos, kur mokins sėdi narvely atskirtas nuo kitų, ir tik per ausines klausosi pratimų, ir tik telefonu susisiekiama su mokytoju, kurio pareiga vien techniko — spausiti mygtukus ir atsakinėti į klausimus, jei tokie yra, taip pat besikartoja mirguliuojantieji filmai — tos laboratorijos (iš esmės puikus išradimas, galįs padėti nepaprastai daug tam, kas rimtai nori mokytis) — jos įkryri studentams mirtinai. Po trijų metų tokio darbo be lenktyniavimo su draugais, be gyvo mokytojo paskatinimo, studentas gali įsigyti gana gerą tarseną, bet neišmoksta nei teksto suprasti, nei susikalbėti... O ką bekalbėti apie tuos, kuriems Ponas Dievas nedavė klausos, ku-

rie neturi audio percepcijos — jie jau iš pirmųjų dienų yra pasimetę. Dabar jau bandoma racionaliau naudoti laboratorijas, bet tik drąsesni mokytojai kombinuoja šį naująjį metodą su senuoju, nes kritikuoti madingą dalyką — reiškia pasirodyti atsilikusiu, pasenusiu.

Po ilgų bandymų, tyrinėjimų, eksperimentavimų, nepaisant brangių įrengimų, galop pakelbta oficialiai: visos pastangos paruošti reikalingus valstybei mokančių svetimų kalbų žmonių kadrus pasibaigė visiškai nepasisekimu. Štai, mokytojų konferencijoje Blumingtono universitete, kur susirinko keli šimtai vidurinės Amerikos profesorių, lingvistų, psichologų, mokytojų, paskelbta statistika: iš 100 universiteto studentų, pradėjusių mokytis svetimos kalbos, tik 6% baigia privalomąjį dviejų metų kursą, o tik 2% studijuoja toliau ir bando kur nors savo žinias pritaikyti.

Daug kalbama apie motyvą: kodėl jaunimas imasi studijuoti svetimas kalbas? Dauguma pasisako, kad vien dėl to, jog to reikalauja curriculum, kiti rengiasi keliauti, nori išmokti bent kaip svetimoj šaly kelio pasiklausti, stiklą alaus užsisakyti, kiti vėl nori gauti darbo FBI, COI arba net užsienų reikalų ministerijoje, jei turi kokį ryšį. Kai kam rūpi naudotis specialine mokslo literatūra. Bet ypatingo noro išmokti kurią kalbą — vargu ar atsiras vienas procentas. O apie tą norą, tą svarbiausią variklį, kaip ir pamirštama. Kad tai tikrai yra svarbiausias psichologinis momentas — toli pavyzdžių ieškoti netenka. Po pirmojo pasaulinio karo, JAV prezidento Wilsono

deklaracijos 17-kos punktų vainikuotais metais, kada buvo paskelbta Lietuvos Nepriklausomybė, ne vienas lietuvis gimęs ir augęs kur Sibire, Kaukaze, Ukrainoje, tėvų kalbos nė negirdėjęs, degė tokiu karštu troškimu grįžti į išsvajotą Tėvynę, išmokyti lietuvių kalbos, kad visus sunkumus nugalėdavo be jokių prašmatnių priemonių. Negirdėdamas aplink lietuviškai, be mokytojų, vien pagavęs kokį atsitiktinai užklydusį laikraštį, kaip Maskvos studentų leidžiamą "Santarą", naktimis prakaitavęs prie neišpasakytai sunkiai parašytos P. Kriaušaičio gramatikos, su pagalba Lelio ar Pesio žodynėlio kamavęs Krėvės "Šarūną" ar mūsų jaunų poetų eilėraščių rinkinėlį — toksai ir ne per didelių gabumų patriotas kalbos galėdavo pramokti! Ir pramokdavo!

V. Daugirdaitė-Sruogienė

"Šviesos" sambūris Australijoje

Didesniam skaičiui šviesiečių apsigyvenus Australijoje, prasidėjo ir čia sambūrio skyrių steigimas. 1950 m. Melbourne buvo įsteigtas pirmasis "Šviesos" skyrius. Steigėjai buvo D. Žilinskienė, D. Simankevičienė ir J. Kalpokas. Tarp svarbesnių veiklos įvykių buvo 1950 m. gruodžio 17 d. suruoštas Dr. Vinco Kudirkos ir "Varpo" 60 metų sukakties minėjimas, kuriam išsamią studiją paruošė arch. Vyt. Žemkalnis. 1952 metais skyrius išleido Vytauto Žemkalnio studiją "Kudirkos Sąjūdis".

Iš pradžių skyriaus veikla buvo daugiau uždaresnio pobūdžio, bet 1954 metais pradėti ruošti vieši forumai, referentais kviečiant įvairių pažiūrų asmenis. 1954 m. forumai: A. Žilinskas "Lietuviško jaunimo padėtis Australijoje", A. Karazijienė "Lietuvių tautosaka ir senosios dainos", K. Rindzevičius ir J. Valys "Pilietybės keitimo klausimas"; 1955 m. — K. Rindzevičius "Materijos sudėtis", dr. V. Didžys "Virusų ligos"; 1956 m. — A. Vingis "Melbourno lietuvių namai", J. Kalpokas "Šviesos sambūrio ideologija"; 1957 m. — dail. A. Vaičaitis "Kaip vertiname modernųjį meną", Melbourno universiteto politinių mokslų lektorius H. A. Wolfsohn "Demokratija ir pasaulio politika". Melbourn sambūrio idėjos nešėjai ir valdybų nariai buvo D. Žilinskienė, D. Simankevičienė, V. Simankevičius, J. Kalpokas, J. Liutkutė, P. Dirkis, V. Kochanauskas, E. Žiedas ir Vl. Bosikis.

1951 m. įsisteigė dar du nauji skyriai: Vienas Adelaidėje, kitas — Sydnejuje. Nors Australijos dirva visuomeniniam darbui yra gana kieta, tačiau "Šviesos" idėjos pasirodė esančios gajos ir patvarios. Praėjus pusantų metų nuo pirmojo "Šviesos" skyriaus įsteigimo, 1951 m. gruodžio 30 d. sambūris pirmą kartą prabilo visos Australijos šviesiečių vardu — buvo sušauktas pirmasis "Šviesos" Australijoje skyrių suvažiavimas Melbourn. Jam pirmininkavo Jurgis Glušauskas, sekretoriavo —

Lietuvių Stygų Kvartetas koncerto metu.

Nuotrauka P. Petručio

Petras Pilka. Šiame suvažiavime buvo įsteigtas "Šviesos" sambūrio Australijos regionas, su būstine Sydnejuje. Provizorinę 1951-52 metų regiono valdybą sudarė: pirmininkas — J. Kedys, vicepir. — H. Šalkauskas, sekretorius — J. Miknius, išdininkas — V. Masiokas ir kultūros reik. vadovas — P. Pilka. Emigracijai iš Vokietijos į užjūrius prasidėjus, "Šviesos" sambūris atsisakė savo grynai akademinio pobūdžio. Suvažiavimas dėl to nutarė paskelbti spaudoje atsišaukimą į visą Australijos lietuvišką jaunimą ir kviešti jį į "Šviesos" eiles. Toli mesni nutarimai buvo: suregistruoti visus sambūrio narius, steigti naujus skyrius, bendradarbiauti spaudoje, gaunant "Australijos Lietuvyje" savo skyrių, propaguoti studijas ir remti studijuojančius.

Spaudą liečiąs nutarimas netrukus buvo realizuotas. Sambūrio vedamas skyrius, pavadintas "Šviesoje", pirmą kartą pasirodė "Australijos Lietuvio" Nr. 7, 1952 m. balandžio 7 d. laidoje. Skyrius būdavo laikraštelyje kartą į mėnesį. Jame buvo spausdinami "Šviesos" ideologiniai straipsniai ir sambūrio kronika. Nuo 1953 m. rugsėjo 19 d. laikraščio skyriaus "Šviesoje" vietoje buvo įvestas kultūrinis priedas — "Literatūra. Mokslas. Menas", kuriame nuo ketvirto numerio medžiagą parūpinti ir tvarkyti apsiėmė "Šviesos" regionalinė valdyba. Priedas iki 1953 m. galo buvo dvisavaitinis, nuo 1954 m. pradžios ėjo kas mėnesį. Jame bendradarbiavo šviesiečiai ir nešviesiečiai intelektualai. Ryškesnieji skyriaus "Šviesoje" ir kultūrinio priedo bendradarbiai buvo: J. P. Kedys, V. Kazokas, V. Doniela, J. A. Jūragis, J. Tininis, J. Mikštas, A. Krausas, A. Vilsonaitė, Dovilų Liepa, M. Bobinskas, Beatričė, E. Rataiskienė, V. Patašius, A. Zubras, P. Protas, V. Daunius, St. Mackevičius ir kiti.

1952 m. gruodžio 30 d. Adelaidėje "Australijos Lietuvio" leidyklos patalpose įvyko antrasis "Šviesos" sambūrio Australijos regiono suvažiavimas. Dalyvavo Sydnejaus, Melbourno ir

Adelaidės atstovai. Pirmininkavo J. Glušauskas, sekretoriavo — A. Bajorūnas. Platų veiklos pranešimą padarė regiono pirmininkas P. J. Kedys. Buvo pasidalinta nuomonėmis dėl praėjusių darbų, aptartas sambūrio veiklos kursas ir programa ateičiai. Sambūrio veiklą nutarta plėsti ir aktyvinti lietuviškos visuomenės ir ypač jaunimo tarpe. Ypatingai buvo užakcentuotas "Šviesos" kultūrinis pobūdis ir nesikišimas į įvairius lokalines reikšmės asmenų ir organizacijų ginčus.

1954 m. gruodžio 29 d. Melbourn įvyko trečias sambūrio "Šviesos" Australijos regiono suvažiavimas. Pirmininkavo J. Kalpokas, sekretoriavo — V. Kochanauskas. Regionalinės valdybos ir skyrių pranešimai rodė, kad sambūrio veikla pre du metus žymiai pagyvėjo ir išsiplėtė. Ypatingai padidėjo narių skaičius. 1954 m. įsisteigė naujas skyrius Canberroje, kurio pirmąją valdybą sudarė P. Pilka, E. Jarašienė ir G. Genienė. Canberros skyrius kiekvieną mėnesį (išskyrus gruodį) ruošia parengimus: lietuvių ar svetimsalių skaitomos diskusinės paskaitos, kviečiant prelegentais svetimų valstybių diplomatinio korpuso narius, rengiamos iškylos, gegužinės ir kitokio pobūdžio pobūviai, glaudžiai bendradarbiaujama su Sydnejaus "Šviesos" skyriumi, su kuriuo drauge kasmet 3 dienas iškylaujama prie jūros.

1955 m. skyrius suruošė literatūros vakarą, kuriame savo kūrybą skaitė Canberroje gyvenę lietuvių literatai: E. Rataiskienė, A. Gasiūnas, P. Pilka, E. Jarašienė ir A. Butavičius. 1961—1962 m. skyriaus valdybą sudarė S. Kovalskis, L. Čeičienė ir Florienė.

Sydnejuje judriausia lietuvių organizacija yra "Šviesos" sambūris, kuris apjungia jaunuosius ir senuosius akademikus. Skyrius įsisteigė 1951 m. Laikinąją valdybą sudarė J. P. Kedys, P. Dirkis ir H. Šalkauskas. Šioji valdyba po mėnesio sušaukė platesnio masto viešą organizacinį susirinkimą, kuriame buvo plačiai išaiškintos "Šviesos" sambūrio ideologinės gairės ir į sambūrį įsirašė gausus naujų narių būrys. Į pirmąją valdybą

buvo išrinkti: J. P. Kedys, H. Šalkauskas ir D. Paltarokaitė. Prasidėjo intensyvi ir šakota skyriaus kultūriniai visuomeninė veikla.

Kas mėnesį buvo daromi kokie nors sambūrio parengimai: paskaitos su diskusijomis, vieši forumai, iškylos, filmų ir muzikos vakarai, minėjimai, Naujų Metų sutikimai, šokių vakarai su programomis ir metinės šventės. Paskaitos ir diskusijos užėmė žymių skyriaus parengimų dalį. Dail. J. Bistrickas skaitė paskaitas: "XX amžiaus menas" ir "Modernioji tapyba", gyd. M. Bōbinskas — "Iš medicinos pažangos", Z. Budrikis — "Gamtos mokslai ir politika", kun. P. Butkus — "Bažnyčia ir valstybė", dr. St. Chmieliauskas — "Psichologija ir parapsichologija", B. Daukus — "Lietuviška politika užsienyje", P. Daukutė — "Lietuvių Studentų Santara ir Sambūris šviesa", P. Dirkis — "Tolerancija", V. Doniela — "B. Russel ir modernioji anglų filosofija", "Dr. Vydūno gyvenimas ir kūryba", "Mintijimo laisvė" ir "Galvojančios lietuvių jaunuomenės nuotaikos užjūriuose", A. Janavičius — "Žygis į Maskvą", J. Janavičius — "Kritiškos pastabos iš Lietuvos senovės" ir "Trumpas bandymas interpretuoti seną lietuvišką sakymą: "Perkūne, dievaiti, nenuškę žemaitį, be muški gudą, kaip šunį rudą", V. Janavičiaus — "Velnius Kazio Borutos knygoje Baltaragio Malūnas" ir "Graikai ir politika", J. Kalakauskas — "Lietuvių politinės partijos bei stovės ir tremtis" ir "Spaudos laisvė ir tremties spauda", L. Karvelis — "Lietuvos įstatymdavystės būsimo problemos", "Europos valstybių apsiungimo idėja" ir "Spaudos laisvė", V. Kazokas — "Personazo problema lietuvių literatūroje", "Tauta ir kultūra" ir "Lietuvius rašytojas išėivijoje", G. Kazokienė — "Impresionizmas muzikoje ir Debussy", J. P. Kedys — "Lietuvos vakarų sienos", S. Kovalskis — "Šaltasis karas", A. Kutka — "Ar tikslinga būtų buvę priešintis bolševikų invazijai 1940 metais?", V. Masiokas — "Apie televiziją",

dail. V. Ratas — "Lietuvos dailė nepriklausomybės laikotarpyje" ir "Grafikos technika" (parodomoji paskaita), J. Reisgys — "Lietuvybės naikinimas Mažojoje Lietuvoje", V. Sandargas — "Kariuomenės įtaka Lietuvos ūkiniam bei politiniam gyvenime" ir "Pilietybės klausimu", R. Sandargienė — "Liaudies šokių kilmė", F. Sipavičius — "Tarpautinio susisieki-mo problemos", A. Šimkūnas — "Meno kūrinių vertinimas", J. Tininis — "Priešistorinės Lietuvos ribos, gyventojai ir kaimynai", J. Vaičiūtis — "Pasaulio lietuvių gyvenimas", J. Žukauskas — "Australijos teisė" ir "Politiniai įvykiai Lietuvos tragedijoje 1939—1940 metais".

Nemažai dėmesio sukėlė diskusiniai forumai, kuriuose buvo gyvendamos aktualios gyvenamojo momento temos: moters ir vyro pažiūra į tautinės šeimos sukūrimą tremtyje išdėstė R. Šaudargienė, P. Daukūtė, V. Patašius ir K. Ankus; kodėl aš pasisakau už (pasisakau prieš) politinių partijų ir srovių veiklą tremtyje — aiškino H. Kmitas, J. Miknys, V. Masiokas ir E. Mensonas; klausimą — vienkietiniai ar kaimai būsimos Lietuvos žemės ūkyje — nagrinėjo specialistai agronomai B. Barkauskas ir S. Baltramijūnas; savo pažiūras į ateities Lietuvos aiškino senosios kartos atstovai B. Daukus, vidurinės kartos atst. S. Skorulis ir jaunosios kartos atst. V. Doniela.

Daugiausia dėmesio sukėlė diskusijų vakarai tema — jaunimas pasisako. Juose daugumoje jau Australijoje užaugusi akademikų karta: K. Ankus, K. Kemežys, G. Danta, R. Daukus, A. Janavičius, I. Venelovas, V. Šliogeris, V. Šliogerienė, senj., I. Rejonas, A. Butavičius, A. Gejnys, D. Labutytė, A. Gasiūnas ir S. Skorulis nagrinėjo tokius klausimus kaip pav. "Kas yra keturvybė? Ar ji reikalinga?", "Ar Australijoje subrendęs jaunimas yra tremtiniai?", "Pavergtųjų tautų likimas: atominis karas, komunizmas ar demokratija?", "Perijodinė spauda išeivijoje" ir "Koks turėtų būti lietuviško teatro repertuaras".

Skyrius suruošė tris literatūros vakarus, kuriuose dalyvavo rašytojai ir literatai: V. Kazokas, J. Žukauskas, A. Gričius, J. Janavičius, J. A. Jūragis, J. Mikštas, P. Pilka, E. Rataiskienė ir J. Tininis.

Iš viso suruošta virš 100 parengimų, kuriuose apsilankė

virš 5,500 lietuvių, kurie atvyk-davo ir iš gana tolimų kolonijų: Canberros, Wollongongo, Melbourne, Adelaidės, Snieguotųjų kalnų ir kt.

Parengimų pelnas buvo skiriamas tautiečių pagalbai arba tautinių institucijų palaikymui — paskirta premija pirmai lietuvių dailės parodai, žymia aukta prisidėta prie "Mūsų Pastogės" specialaus Sydnėjaus numerio išleidimo, aukota Vasario 16 gimnazijai, mažlietuvių laikraščiu "Keleivis", sušelpas Dr. Vy-dūnas, paskirta taurė lietuvių krepšininčių turnyrui, aukota nu kentėjusiems nuo potvynių lietuviams, prisidėta prie Sydnėjaus Lietuvių Namų ir aukomis atsiliepta ten, kur parama buvo reikalinga.

Šį platų kultūrinį darbą vyk-dant, sambūris susilaukė daug materialinės ir moralinės paramos iš visos eilės kultūrininkų, prelegentų, literatų ir įvairių organizacijų, tačiau didžiausia organizacinio darbo našta teko valdybų nariams. J. P. Kedys valdyboje išbuvo 7 metus, ir 5 metus buvo pirmininku. V. Doniela ir P. Patašius valdyboje dirbo 4 metus, H. Šalkauskas ir K. L. Ankus — 3 metus, S. Skorulis, H. Kmitas ir P. Daukūtė — 2 metus, R. Daukus, D. Kairaitis, D. Paltarokaitė, E. Mensonas, V. Rimas, J. Bliokas, A. Janavičius, I. Rejonas, I. Žilytė, P. Protas, A. Garolis, N. Liutikaitė ir A. Krausas — vienus metus.

Paskutiniiais metais skyrius glaudžiai bendradarbiauja su Sydnėjaus lietuviams studentais ir ne kartą bendrai ruošia parengimus ir programas.

Australijos "šviesos" sambūrio regionui pirmininkavo: 1951—1952 m. J. P. Kedys, 1955-56 m. S. Skorulis, 1956-57 m. J. P. Kedys, 1957-58 m. H. Šalkauskas, 1958-59 m. A. Olšauskas, 1959-60 m. R. Daukus, 1960-61 m. D. Kairaitis.

"Šviesos" sambūrį įsteigė Tūbingene, Vokietijoje, lietuvių studentų būrelis 1944 metų pradžioje, jį šiekodamas laiko dvasiai atatinamos platesnės programos lietuviškam akademiniam jaunimui. Sambūris savo ideologinių gairių įžangoje deklaravo, kad jis bus dvasinės rezistencijos sąjūdis, kovos už laisvą Lietuvą ir lietuviškumo išlaikymą tremtyje, sieks išugdyti profesiniai išlavintą, visuomeniniam darbui paruoštą ir dvasiniai atsparų žmogų — asmenybę.

DYLAN THOMAS KULTAS IR MŪSŲ LITERATŪROS KŪRĖJAI

Nežiūrint, kad Dylan Thomas mirė sulaukęs vos 39 m. amžiaus, jis jau tada buvo legendarinė asmenybė. Dvylikai metų nuo jo mirties praslinkus, yra aišku, kad jis laikomas vienu iš didžiausių dvidešimto amžiaus poetų. Vargu, ar kuris šios epochos poetas turėjo taip palankias ir jį garbinančias kritikas bei tokią gausybę jo recitalių klausytojų, kaip Dylan Thomas

— panašiai apibūdina poetą vienas iš jo knygų leidėjų.

Leidinių skaičius apie poetą, jo kūrybą ir jo gyvenimą kasmet auga. Vieni jų — draugų rašyti — šilti, intymūs, kiti — kritiškesni, tretį — poeto nesuprantą, net falsifikuoti (tai patvirtina Caitlin — Dylan žmona, komentuo-dama J. M. Brinnin knygą: "Dylan Thomas in America").

Įdomu pastebėti, kad Dylan Thomas kūrinių skaičius nėra itin gausus (šeši leidiniai), ta-

čiau neskaitant straipsnių, knygų, skirtų poeto atminimui ar jo kūrybos nagrinėjimui, siekia virš dvidešimties. Pastaruoju metu vėl trys nauji leidiniai pasirodė knygynuose: John Ackerman "Dylan Thomas: His Life and Work", David Holbrook "Dylan Thomas and Poetic Dissociation" ir Bill Read "The Days of Dylan Thomas".

Įdomu dar tai, kad ne vieni anglai reklamuoja savo kūrėją. Poeto kūrybinis išsivystymas buvo disertacinė tema Freiburgo universiteto studento Dieter Kappus. Išleistas knygos apie Dylan Thomas yra Milane (autorius Roberto Sanesi) ir Paryžiu (aut. Helene Bochanowski ir Marc Alyn). Amerikoje jų priskaitoma virš penkiolikos.

Visi šie duomenys ne tik įrodo, bet ir patvirtina, kad Dylan Thomas kaip kūrėjas ir kaip žmogus yra didelis, platus, įvairus, šakotas; kad kiekvienas vertintojas, draugas ar kritikas poetą ir jo kūrybą mato kitokioje perspektyvoje, kitokioje šviesoje, greičiausiai, per savo prizmę žvelgdamas. Todėl tad eiliniam skaitytojui ne tik įdomu, bet ir būtina visus leidinius apie poetą pavartyti, pačiam jo kūrybą susidomėti ir tik tada prieiti savo — asmeninės — išvados.

Bepigu, beje, būti tokiu Dylan Thomas, rašiusiu anglų kalba, kuri jau darosi būtinybė visam vakarų (ir net rytų!) pasauliui. Liūdna mūsų — lietuvių rašytojams, net ir didžiųjų didžiausiems, paliktiems labai nedaugeliui te-suprasti. Ir dar liūdniau: tarp to nedaugelio būti mažai suprastam. Mes teturim vieną, kitą leidinį, liečiantį mūsų kūrėjus. Straipsnių, tiesa, gana apstu, bet jie iš periodikos tesurenkami tik kelių, tiesioginiai ta tema besidominčių. Visi kiti dingsta nereikalingų daiktų pečiuose. Gerai, kad prof. A. Greimas reagavo į Stasio Ylos knygą "Dievas sutemose" (Dirva, Nr. 25. 1965. III. 1.). Tačiau: knyga pritilps lentynoje, o laikraštis — ir ne visus pasieks, ir, greičiausiai, ilgai skaitytojo kam-bary neišliks. Tad netruks nei metų, kai liks tik vieno S. Ylos teisybė...

1962 m. Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija išleido Antano Rūko parašytą J. Adomaičio-Dėdės šerno gyvenimo bruožus "Vienišo žmogaus gyvenimas". Antanas Rūkas asmeniškai Dėdės šerno nepažino, rašydamas, naudojo kitų daviniais, literatūra. Ir vis dėlto, nors ir nedidelio formato knyga, sklandžiai ir spalvingai parašyta, suteikia ryškų aprašomojo charakterį bei jo gyvenamo meto aplinkos vaizdą.

Šiais metais atsivėlkinta su Algimantu Mackumi. Niekas jo kūrybos išsamiai nėra įvertinęs, niekas apie jo asmenybę nėra plačiau parašęs. O jis, panašiai, kaip Dylan Thomas, rašė poezi-ją, rašė tekstus radijui, teatrui, bendradarbiavo spaudoje, redagavo žurnalą, lankė savųjų kolonijas ir skaitė savo poeziją. Žinoma, visa tai vyko mūsų išeivijos miniatiūroje, tačiau tokiom sąlygom buvo išaugintas Algimantas Mackus. Apie Algimantą Mackų, tikimės, bus parašy-

Astronautas James McDivitt tikrina savo sagas Cape Kennedy tryfyje. Birželio 3 dieną jis pakils į padangę kartu su kitu Amerikos astronautu.

ta, nes jo bendralaikiai yra dar jauni žmonės, šviežia atmintimi gyvenantieji. Bet ar atsiras tokių, kurie susikaups ir prisivers atkurti pilną, nors ir savaip suprastą vaizdą mūsų didžiųjų rašytojų, kaip V. Krėvės, B. Sruogos, K. Binkio, J. Savickio ir kt., kurie dar daugelio atmintyje tebegyvena?

J. Aistis, tiesa, yra parašęs "Apie laiką ir žmones", bet negalima būtų sakyti, kad tai jau galutiniai ir pilnytiniai apie tuos žmones brėžiniai.

Jei bent vienas iš mūsų rašytojų sulauktų tiek dėmesio, kiek sulaukė Dylan Thomas — būtų stebuklas... bet, jei bent keletas išsamesnių vertinimų bei prisiminimų išvytų dienos šviesą bent vienam rinkiny — būtų didelis ir vertingas įnašas į mūsų literatūros ir kultūros istoriją. Tada skaitytojas pats savo svarstyklėse pasvertų visus rašinius, o kūrėjas stotų gyvas, žmoniškas, suprantamas, kaip toks tapo Dylan Thomas, kurio kūryba, dėka visų nagrinėjimų ir vaizdžių biografijų, visuomenė vis plačiau domisi. D.

KRONIKA

◆ Santaros - šviesos Federacijos Chicago skyriaus susirinkime, kuris įvyko balandžio 29 d., Ramojus Vaitys skaitė paskaitą "Kosmologijos raida ir raganos".

◆ Bostone yra dedamos pastangos atgaivinti Santaros-šviesos Federacijos skyrių. Organizacinį komitetą sudaro Kęstutis Žygas ir Petras Maleckas. Pirmame susirinkime dalyvavo ir Federacijos Centro Valdybos vicepirm. dr. J. Valaitis, New Yorko skyriaus pirm. dr. Leonas Sabaliūnas ir Santaros garbės filisteris dr. Henrikas Nagys. Antaras susirinkimas įvyko kovo mėn. Visos Federacijos veiklą apžvelgė Horstas Žibas. Taip pat buvo aptarti Bostono veiklos planai.

◆ Dabartinę Santaros - šviesos Federacijos Chicago skyriaus valdybą sudaro pirm. V. Kochanauskas, H. Vepštienė, Jonas Bagdonas, Ramojus Vaitys ir Pranas Naris. Revizijos komisijon išrinkti Birutė Bulotaitė (Nukelta į 7 psl.)

AŠ TAU RANKA...

(Atkelta iš 1 psl.)

sansu, baroku. Didelė mintis gali būti ir paprastoj formoj.

J. Pautienius: Šarlatanizmo yra labai daug kūryboj, bet juo neapgausime meno žinovų.

Juozas Švaistas: Vieno dailininko (suminėjo pavardę) modernizmas yra tame, kad jis nemoka piešti. Ar tai modernizmas?

Bronys Raila: Tasai dailininkas visiems duoda vieną veidą, vaikams, moterims, vyrams.

J. Pautienius: Kai foto aparatas nuginklavo Leonardo da Vinči, menas gali būti kitoks. Žmonės dažnai nesupranta menininkų, jų skelbiamų minčių, juos kaltindami, smerkdami. Jiems daug iškentėjus, jie pripažįstami skelbę pranašystę, bet kartais jie to jau negirdi.

Br. Raila: Dabar šokiuose kaip ir mene, nėra logikos.

J. Tininis: Moderniame mene nėra žmogaus. Kodėl? Daugelis tapytojų nemoka žmogaus piešti. Žmogus mene yra būtinybė.

...**J. Švaistas:** Velniam tau mene reikia žmogaus! Ar neužtenka paukštelio?

J. Tininis: Ir paukštelio mene nėra.

B. Brazdžionis: Mene nereikia nei žmogaus, nei paukštelio.

J. Pautienius: Nesvarbu kas paįsoma, svarbu kaip.

Kun. dr. Celišius: Žmogus iš meno negali būti išbrauktas, nes menas yra iš žmogaus. Ką žmogus išsako iš savo dvasios, tai ir yra žmogaus dalis.

Antroje programos dalyje buvo Algirdo Gustaičio pranešimas apie lietuvių kultūrinę veiklą Pietų Amerikoje.

Trečioje programos dalyje Alės Rūtos pranešimas apie lietuvių kultūrinę veiklą Los Angeles nuo paskutiniojo DMK susirinkimo. Peržvelgė muziką, teatrą, dailę, literatūrą, filmą.

FURS BY SIMON
 • Custom Made Furs
 • Remodeling
 • Cleaning
 • Repairing
 • Storage
 Daily 9 A. M. to 6 P. M.
 Mon. & Thurs. 9 A.M. to 9 P. M.
 5932 So. PULASKI ROAD
 Tel. 582-0432

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
 MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUO DARŽAS
 WILLOW WEST INN
 AND PICNIC GROVE
 83rd and Willow Springs Road
 WILLOW SPRINGS, ILL.

RECEPTŲ
 SPECIALISTAI
**J. ir J.
 PHARMACY**

**ROBERT KOVERA
 ARLENE AZUKAS**

Jūsų registruoti vaistiniai
 IMPORTUOTI KVEPALAI IR
 MAX FACTORS KOSMETIKA

Gauti mokykl. baigusiems sveikinimai
 lietuviški ir angliški bei įvairios do-
 vanos Motinos Dienai ir kitoms spe-
 cialioms progoms.
 Mrs. Snyders saldainiai.

2557 West 69th Street
 Tel. PR 6-4363

Jauna amerikietė Vicki Tiel Paryžiuje tapo brangiai apmokama modiste, mokanti paprastomis medžiagomis papuošti sales ir kambarius.

Ir vėl diskusijos

J. Pautienius: Čikaga tokių meniškų sambūrių, kaip Dailių Menų Klubas, neturi. Čia labai smagu ir meniška pas jus. Tokie susirinkimai galėtų tęstis dešimt valandų, jie niekad nenusbostų. Tegyvuoja jūsų klubas!

B. Raila: Atvirame lauke, erdvėse man sunku koncentruotis. Daug geriau susikaupiu mažame kambaryje, juo mažesnis — tuo geriau.

J. Švaistas: Neseniai Los Angelese matytame "Rūtos be darželių" vaidinime truputis pornografijos, bet jokio turinio. Vaidinimas, režisūra tvarkoj.

Mackialienė: Veikalų nedaug, emėm ką turim. Buvo pageidauta trijų veiksnių komedijos. Mūsų visuomenei verta parodyti ne tik Vaičiūną, Sruogą. Po vaidinimo autorius sakė, veikala reikėję interpretuoti kaip rašytą absurdo teatrui. Tačiau tame veikale per daug logikos, kad tiktų absurdo teatrui.

P. Lembertas: Vienas recenzentas veikala labai išpliausino. Jau ne kartą skaityta, esą, Bostono lietuvių teatro pastatymai geresni už Los Angeles. Taip nėra. Minimas veikalas gal nėra stiprus, bet pastatymas vertintinas.

B. Raila: Veikalas parašytas be jokio humoro, be senso, literatūriškai bevertis. Veikalas čia buvo perduotas geriau, nei parašytas. Kas kita "Raudonas vynas"; veikalas geras, bet jį žudė prasti aktoriai.

B. Budriūnas: Trūksta premijų muzikai. Iš Dainų šventės pelnas paskirstytas kitur, ne muzikų kūrybai remti. Dabar išleisti gaidas yra nuostolinga, nuperkama vos keletas egzempliorių. Dažnai muzikiniai pasirodymai aprašomi ne kvalifikuotų reporterių. Mūsų reikalavimai muzikams auga, o noras gerai paruošti dainą krenta.

P. Lembertas: Tos pačios muzikinės bėdos ir Bostone. Ir ten sunku išlaikyti žmones chore, įtikinti juos sistematingai, be

GERBIAMAS NAUJENU PRIETELI
 PAAUKODAMAS NAUJIENU MAŠI
 NŲ FONDUI, ATLIKSI DIDELI IR
 GARBINGA DARBA. KIEKVIENA
 DIDELĖ AR MAŽA AUKA BUS TŪN
 KAMAI IVERTINTA.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

praleidimų lankyti choro repeti-
 cijas. Mūsų muzikai, kompozitori-
 toriai pamiršti, jie turėtų būti
 skatinami premijų ar kt.

J. Švaistas: Iš "Draugo" romanų 50% yra niekam tikę. Nesiremim premijuotais veikalais!

Pirmininkė pranešė, kad DMK narių nutarimu, nuo šiol naujai į DMK priimtas narys bus kviečiamas pirmininkauti ketvirtam susirinkimui, įskaitytinai jo priėmimo pobūvi.

Kitais metais Dailių Menų Klubas švęs dešimtmetį. Tai paminėti, ar ne?

B. Raila: Aš esu baisiausiai nusistatęs prieš sukaktuves. Mane gązdina, kai reigiamasi minėti Lietuvos okupavimas. Kas liečia mus — 10 metų yra menka sukaktis. Kiti pasvers mus iš praeties. Kas kita būtų 75 metų, na, nors 50 metų sukaktis. Turime metraštį. Su laiku jis gal prakalbės.

B. Brazdžionis: Nelaukime lavono. Klubai gali paminėjimui rengti ir nenumirę.

A. Rūta: Po 75 metų mūsų nei vieno nebus gyvųjų tarpe.

J. Tininis: Aš irgi prieš minėjimą. Bet jei norim apsiginkti, būtų galima išleisti leidinį, kurį būtų sudėta mūsų narių kūrybos: prozos, poezijos, kritikos. Siūlyčiau išleisti tokį leidinį.

Mackialienė: Ar nevertėtų surengti visų narių recitalį?

A. Rūta: Dailių Menų Klubas yra meninis ir mistinis vietas. Čia ne taip lengva išnešti sprendimą. (lg)

Mūsų Žingsniai

(Tęsins iš 6-to pusl.)

tė, Genius Procuta ir Gintautas Vėžys.

◆ Henrikas Šalkauskas, kurio grafika buvo išstatyta australiečių parodoje, yra buvęs Samb. Šviesa Australijos Centro Valdybos pirmininku.

◆ Algirdas Šimkūnas, vienas iš australiečių lietuvių grafikų, yra aktyvus Sidnėjaus Santaros Šviesos skyriaus narys.

◆ Vienas iš Australijoje anglų kalba leidžiamo "News Digest International" (Quarterly Review of East-West Relations and News behind the Iron Curtain) žurnalo iniciatorių ir redaktorių yra J. P. Kedys, kuris anksčiau yra buvęs Samb. Šviesa vyr. pirmininku.

◆ Antikolonialinė Jaunimo Lyga suruošė viešą lietuvių - afrikiečių susirinkimą New Yorke. Santaros - Šviesos Federacijos New Yorko skyriaus pirm. L. Sabaliūnas iškėlė rusiško kolonializmo klausimą.

◆ Santaros-Šviesos Federacijos skyrius Chicagoje įteikė 300 dol. auką "Metmenų" žurnalui ir 100 dol. paaukojo "Lietuanus" žurnalui paremti.

◆ Gintautas Vėžys išrinktas Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Chicago skyriaus sekretoriumi.

◆ Pianistė Beata Monstavičiūtė - Soriano baigė studijas Sorbonos universitete ir grįžo Chicago.

◆ Santaros garbės filisteris dr. Henrikas Nagys išrinktas Lietuvių Akademinio Sambūrio pirmininku.

◆ Dr. G. Balukas 4 metus sėkmingai vadovavo Chicago Lietuvių Jūrų Skautijos tėvų komitetui.

◆ Chicago Lietuvių Jūrų Skautijos tėvų komitetan išrinkti šie Chicago skyriaus nariai: G. Narienė, dr. J. Byla ir P. Jurkštas.

D J'S BEAUTY SALON
 6730 So. Pulaski Rd.
 For the styles to glamorize you in the year ahead!
 Permanents — Styling — Tinting —
 Frosting — Silver Blending —
 Cutting — Shaping.
 Hours Mon. — thru Fri. 9 to 9 P. M.
 Sat. 9 — 5, Sun. — 9 — 1.
 Phone for appointment 582-1383

JŪS GALITE PADĖTI SAVO GIMINĖMS IR ARTIMIESIEMS SUSTIPRINTI SVEIKATĄ

leidžiant atostogas su poilsiu ir gydymu bet kurioje SSSR poilsio vietoje arba sanatorijoje, su sveikatingumu mineraliniais vandenimis ir purvo voniomis.

UZ KELIALAPIUS 26 dienoms su pilnu pensijonu ir specialiu medicinišku patarnavimu Jūs mokate nuo 96,00 iki 198,00 amerikoniškų dolerių; kaina priklauso nuo pasirinkto kurorto ir gydymo reikalingumo.

Jūs taip pat galite užsakyti nepalyginamai tvirtus, ekonomiškus mikroautomobilius — ZAPOROZEC arba MOSKVIC prieinamomis kainomis.

Jūsų užsakyti šaldytuvai, televizijos ir radio priimtuvai, foto aparatai ir kitokie daiktai gavėja pasiekia per 20—25 dienas.

DIDELIS PASIRINKIMAS įvairaus maisto siuntinių prieinamomis kainomis.

REIKALAUKITE KATALOGU — BROŠIURU

PODAROGIFTS, Inc.

220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003
 Telefonas 228-9547

LIETUVAITĖ MIUNCHENO UNIVERSITETĖ

Dešimts metų kaip dėsto lietuvių kalbą Miuncheno universitete

Dr. L. Baldaufienė-Jurgutytė

“Europos Lietuvis” balandžio 27 d. nr. įdėtas Mečio Musteikio (ELI) pasikalbėjimas su žymia lietuvaite filologe Liucija Baldaufiene - Jurgutyte, kuri jau 10 metų kaip Miuncheno universitete dėsto lietuvių kalbą ir praėjo vasario mėnesį gavo daktaro laipsnį.

Kiek aptrumpinę pasikalbėjimą perspausdiname:

Š. m. vasario 25 d. Miuncheno Universitete ji sėkmingai apgynė disertaciją “Der Gebrauch der Pronominalform des Adjektivs im Litauischen” ir už tai gavo daktaro laipsnį.

Ji gimė 1916 m. rugsėjo 16 d. veiklių lietuvių šeimoje. Baigusi Panevėžio mergaičių gimnaziją, studijavo germanistiką Vytauto Didžiojo Universitete humanitarinių mokslų fakultete Kaune. Vėliau studijas gilino Miuncheno Universitete ir jas baigė vėl VDU filosofijos fakultete, 1943 m. parašiusi diplominį darbą “Kleisto tiesos ieškojimas”.

Toliau leiskime pasisakyti pačiai Gerb. Daktarei. Jai pateikėme eilę klausimų, į kuriuos ji mielai atsakė.

— Nuo kada gyvenate Miunchene?

— Gyvenu Miunchene (ar prie Miuncheno) jau nuo 1939 m. pavasario, kur buvau atvažiavusi studijuoti Miuncheno Universitete. 1940-1944 buvome vėl Lietuvoje, kur mano vyras — Dr. Edmundas Baldaufas — buvo pradžioj vokiečių kalbos lektorius Vilniaus Universitete, vėliau germanistikos katedros vedėjas Kauno V. D. Universitete. 1944 m. vėl grįžome į Vokietiją, kur ir ligšiol gyvenu.

— Nuo kada pradėjote dėstyti lietuvių kalbą Miuncheno Universitete?

— Miuncheno Universitete lietuvių kalbą pradėjau dėstyti 1955 m. pavasario semestre. Taigi 1965. V. 3 lietuvių kalbos lektoratas galės pažvelgti į savo pirmąjį dešimtmetį Miuncheno Universitete.

— Kokiu būdu vokiečiai pakvietė Jus šiam darbui?

— Lietuvių kalbos lektoratą

perimti pasiūlė man Bavarijos Švietimo ministerija. Jo įkūrimu ir stiprinimu nenuvargstamai rūpinosi Baltų ir Slavų kalbų filologijos katedros vedėjas prof. Dr. Erwin Koschmiederis.

— Kas lietuvių kalbos mokosi: tik lietuviai ar yra ir kitautai? Ar klausytojai yra tik iš Vokietijos, ar ir iš kitų kraštų?

— Mano studentų tarpe pasitaikydavo kartis nuo karto lietuvių. Bet daugiausia tai vokiečiai — indogermanistai, slavistai, germanistai. Lietuvių kalba reikalinga filologams, ypač indogermanistams ir slavistams. Lyginamojo kalbų mokslo klausytojų turėjau ir iš užsienio, kartais net tokių, kurie jau patys profesorijauja, tėvų jėzuitų, amerikiečių, olandų, prancūzų, suomių, latvių, lenkų.

— Mano studentai mokosi lietuvių kalbos kalbų mokslo reikalams. Bet ir to tikslo siekdami ir jam mokydami lietuvių kalbos, susipažįsta studentai ir su lietuvių literatūra, kai kurie net susižavi ją. Planuoju su keliais savo studentais išleisti Salomėjos Nėries eilėraščių vertimą. Turime ir dvi savaitines valandas, skirtas lietuvių menui, kultūrai, istorijai. Keturių studentų grupė pareiškė norą važiuoti studijuoti Vilniaus Universitetan, net savo lėšomis. Mūsų pastangos šiuo tikslu per “Deutsches Akademisches Austauschdienst” negalėjo dar paversti tos svajonės realybe, bet nei aš, nei mano studentai dar nenustojo vilties gauti galimybių nuvažiuoti į Lietuvą ir studijuoti Vilniaus Universitete.

— Kokias sąlygas suteikia universiteto vadovybė lietuvių kalbos paskaitų klausytojams studentams?

— Baltų filologijos studentai turi tas pačias sąlygas, kaip ir studentai visų kitų filologijų. Baltų filologija gali būti studijuojama pagrindine šaka, pirmąja šalutine šaka turi būti studijuojama slavistika arba indogermanistika. Antrąją šalutinę šaką galima pasirinkti laisvu noru. Šalia prof. Koschmiederio, kuris šiemet jau pasitraukia, baltų filologijos profesorium universitetas paskyrė prof. Dr. W. Wissmanną. Tuo būdu galima bus studijuoti ir ateityje Baltų filologiją pagrindine šaka ir įsigyti šios srities daktaro laipsnį.

— Ką, Jūsų nuomone, reikėtų daryti, kad į šią sritį būtų atkreiptas didesnis dėmesys lietuvių studentų?

— Šis Jūsų klausimas man sunkus atsakyti, tai beveik sąžinės dalykas. Aš nedirščiau nė vieno jauno lietuvio, nė vienos lietuvaitei raginti, jei jie patys nepareikštų man noro studijuoti Vokietijoje Baltų filologiją. Tik tie tegali tai daryti, kurie ryžtasi ir tikisi likti dirbti mokslo srityje (turėjau ir aš vieną lietuvaite studentų tarpe, ji studijavo Baltų filologiją pagrindine šaka, ir mes džiaugiamės, kad ji yra jau asistente Miuncheno

Kino artistė Sofija Loren protestuoja prieš fotografus. Ji nenorėjo, kad būtų nufotografuota be dažu ant lūpų. Paprastai fotografai artistę paklauso, bet ši fotografija buvo nutraukta artistei protestuojant.

Universitete). Kas studijuoja Baltų filologiją, kaip jau minėjau, turi šalutine pirmąja šaka imti slavistiką arba indogermanistiką. Baigę šias studijas, negali dirbti mokykloj, nes šios mokslo šakos V. Vokietijos aukštesniosiose mokyklose nemokomos. Bet, žinoma, galėtų daugiau lietuvių studentų filologų studijuoti lietuvių kalbą kad ir antrąja šalutine kalba, lankydamiesi pradėdamosius kursus, o kalbotyros paskaitas, kuriuos jiems labai praverstų, jau mokant lietuvių kalbą, jų pagrindinėms filologijos studijoms.

— Be dėstymo universitete, ar dirbate kitokį mokslinį darbą? Gal turite kokių planų ateičiai?

— Be savo paskaitų universitete, ilgesnį laiką rašiau savo darbą “Der Gebrauch der Pronominalform des Adjektivs im Litauischen”, už kurį gavau daktaro laipsnį. Bendradarbiauju Alfred Kroener Leidykloj, Stuttgarte, leidžiant jai “Lexikon der Weltliteratur”, aprašydama lietuvių literatūros dalyje. Dirbau keleris metus “Deutsche Forschungsgemeinschaft” Bonnoje, rašydama apie laikų vartojimą lietuvių kalboje (įnasas į kolektyvinį darbą “Laikų vartojimas indogermanų kalbose”).

Planuoju kartu su profesorium Koschmiederiū išleisti naują laidą Leskieno “Litauisches Lesebuch mit Grammatik”, išleistą 1919 Carl Winter, Heidelberg, leidyklos ir jau pasenusią. Gal labiausiai džiaugiuos tuo, kad rengiu lietuvių literatūros istoriją vokiečių kalba, nes tokios dar neturime. Prof. Koschmiederis prižadėjo pasirūpinti, kad būtų išspausdinta.

Domiuosi lietuvių kalbos kirčio ir priegaidės sistema ir rengiu iš šios srities darbą. Tas klausimas yra labai svarbus baltų ir slavų kalbų giminystei nušviesti, bet tam darbui rei-

kalingi lietuvių kalbos tarnių tyrinėjimai. Nors tokių tyrinėjimų ir daug dabar atliekama Lietuvoje, bet vis dar negana, kad būtų galima iš jų daryti šiuo klausimų išvadas.

Šalia viso to, mes iš savo pusės norėtumėm dar iškelti, kad Dr. L. Baldaufienė - Jurgutytė turi ir labai tvirtą valią. Ji nepalūžo nė jos vyrui prieš ketletą metų mirus, augindama gausią šeimą.

Negalima nutylėti ir jos šalutinės veiklos — jos tiesioginio ryšio su lietuviškąja visuomene. Studijų Savaičių dalyviai Vokietijoje prisimena ir Dr. L. Baldaufienę, kaip dažną dalyvę, anksčiau į lietuviškąsias Stud. Savaites atsilankydavusią su visa savo šeima.

Dar visai neseniai viename tarptautiniame moterų parengime Miunchene, kur daug darbo įdėjo lietuviškos moterys, Dr. L. Baldaufienė skaitė reikšmingą paskaitą.

Iš mūsų tautiečių jau ne kartą teko patirti, kad L. Baldaufienė dalyvauja ir teismuose, kaip lietuvių kalbos vertėja, kur mūsų tautiečiams jau daug gero yra padariusi ir susilaukusi daug padėkų.

— SLA APDRAUDA GERA, geresnės nėra. SLA organizatorius kiekvienam lietuviui, ar šeimos galvai, ar viengungiui, ar jaunuoliui turi gerus gyvybės apdraudos patarimus. Pasiikalbėjimas su SLA Organizatorium Jums asmeniškai bus naudingas. Kas nori arčiau pažinti Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, teparašo: Lithuanian Alliance of America, 307 West 30th Street, New York, N. Y. 10001.

VISI LIETUVIAI, KAIP PAVIENIAI, TAIP IR ORGANIZACIJOS, DRAUGIJOS — PAREMKITE SAVO AUKOMIS “NAUJIENŲ” MASINŲ FONDA. JŪSŲ SKUBI AUKA PASPARTINS “NAUJIENŲ” TOBULEJIMĄ.